

МОДЕРНИЗЪМ

1. Модернизъм е термин, който назовава:

- А) система от философски идеи за човека и отношението му към съвременния свят
- Б) съвкупност от направления и идеи в човешката култура от средата на 19. век нататък
- В) модерен светоглед, формиран в епохата на Просвещението и продължил до 19. век
- Г) съвременна литература, рязко отличаваща се от вече познатите и унаследени форми

2. Кой от изброените творци е смятан за основоположник на литературния модернизъм?

- А) Пол Верлен
- Б) Шарл Бодлер
- В) Салвадор Дали
- Г) Гийом Аполинер

3. Коя дума НЕ назовава художествено направление, принадлежащо към модернизма?

- А) фройдизъм
- Б) символизъм
- В) сюрреализъм
- Г) импресионизъм

4. Кой е верният завършек на твърдението?

Всяко ново изкуство, всеки нов „-изъм“ задължително обявява публично своята новаторска идейна и естетическа програма чрез:

- А) резюме
- Б) полемика
- В) манифест
- Г) декларация

5. Коя от характеристиките НЕ е вярна за модернизма?

- А) бунт срещу традиционните културни норми и модели
- Б) отричане на рационализма и разсъдъчното познание
- В) смели експерименти с езика и художествената форма
- Г) Новаторството е главно в художествената литература.

6. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение по отношение на символизма.

- А) Възниква и се развива единствено във Франция.
- Б) Проявява се в различни европейски литератури.
- В) Намира проявление в родната българска поезия.
- Г) Първата проява на модернизма в Западна Европа.

7. Кое направление в литературата от началото на 20. век се характеризира с възвръщане на класическата яснота на образа?

- А) имажинизъм
- Б) символизъм
- В) футуризмът
- Г) диaboлизъм

8. Коя от думите НЕ назовава характерно състояние на „модерната душа“?

- А) досада
- Б) празнота
- В) покруса
- Г) грозота

9. Кой от посочените философи НЕ е оказал влияние върху идеите и светогледа на модернизма?

- А) Фридрих Ницше със своята ярко индивидуалистична философия.
- Б) Дени Дидро със своята „Енциклопедия на науките, изкуствата и занаятите“.
- В) Артур Шопенхауер с монументалния си труд „Светът като воля и представа“.
- Г) Анри Бергсон, в чиято философия интуицията е противопоставена на интелекта.

10. Литературата на модернизма е адресирана към:

- А) масовата аудитория
- Б) съвременния читател
- В) публика от посветени
- Г) просветения гражданин

11. Коя характеристика НЕ е отличителна за поетическия език на модернизма?

- А) отказ от традиционната строфична организация
- Б) разрушаване на синтактично-логическите връзки
- В) акцент върху смисъла, който има думата в езика
- Г) игра с думите, с тяхната форма, звучене и ритъм

12. Кой от посочените поети е най-значимият представител на експресионизма в българската литература?

- А) Гео Милев
- Б) Пейо Яворов
- В) Христо Ботев
- Г) Теодор Траянов

13. Попълнете празните места, така че да се получи вярно твърдение.

Първият цялостен израз на появата на европейския модернизъм е _____
на големия френски поет Шарл Бодлер _____ (1857).

14. Изяснете с 1 – 2 изречения какво означава характерният за модернизма *декаданс*.

15. Запишете три основни идеи, които са характерни за модернистката художествена нагласа през втората половина на 19. век.

16. Запишете с 1 – 2 изречения какво е разбирането на модернистките творци за човека.

17. Срещу буквата на направление в модернизма запишете цифрата на описанието, което се отнася за съответното направление.

А) символизъм	(1) Направление в литературата и изкуството от началото на 20. век; изображение на пределни състояния – кръсъка, шока; „оварваряване“ на поетическия език.
Б) импресионизъм	(2) Първото голямо направление на литературния модернизъм; оформя се през 60-те и 70-те години на 19. век; поетите от школата приемат за свой предшественик Бодлер.
В) експресионизъм	(3) Направление във френското изобразително изкуство от втората половина на 19. век; цветът и движението в картината са по-важни от ясно определените линии.
Г) сюрреализъм	(4) Направление от 20-те години на 20. век; извлича образи от дълбочината на подсъзнателното, комбинирайки ги със свобода на въображението, в която няма ограничения.

18. Запишете имената на двама видни представители на експресионизма в съответната сфера на изкуството.

В литературата	В изобразителното изкуство
_____	_____
_____	_____

19. Запишете имената на двама видни представители на сюрреализма в съответната сфера на изкуството.

В литературата	В изобразителното изкуство
_____	_____
_____	_____

20. Разтълкувайте с 1 – 2 изречения смисъла на следните думи на Шарл Бодлер: „Модерното е преходното, мимолетното, едната страна на изкуството, докато другата е вечното и неизменното...“.

МОДЕРНИЗЪМ

1. Б; 2. Б; 3. А; 4. В; 5. Г; 6. А; 7. А; 8. Г; 9. Б; 10. В; 11. Г; 12. А; 13. стихосбирката / поетическата книга / сборникът, „Цветя на злото“; 14. Примерен отговор: Декаданс (от френската дума, означаваща *упадък*) е съзнанието за залез и край на човешките усилия за прогрес / напредък; една от тематичните посоки в развитието на символизма (краят на 19. век за Франция, а по-късно – и в други национални култури), реализираща се чрез определена система от мотиви: за упадъка на света, за деструкцията на материята, за обречеността на човешкия дух и под. Характерни са състоянията на умора от живота, безволие, угнетеност, отчаяние, покруса, чувството за празнота и абсурдност, загубата на чувство за смисъл в един разрушен свят, който вече се състои само от отломките на морала и ценностите. Обратно на Просвещението, което провъзгласява прогреса за начин, по който съществува и се развива човешката цивилизация, декадентството / модернизъмът се вглежда в упадъка на цивилизацията и обществото. 15. Примерни отговори: Във всичките си проявления, във всичките си „-изми“ модернизъмът / модернистичното изкуство неотменно защитава главната философска и естетическа концепция – да постигне същността на нещата, които са реално съществуващи, но са недостижими за познание чрез рационалното мислене и логиката; Чрез формите на изкуството – литературата, изобразителното изкуство / живописата, музиката – да се създаде нов модел на света в противовес на модела, зададен от Просвещението като начало на Модерните времена; Европейският модернизъм се стреми да направи света по-красив чрез радикална промяна на морала и на критериите за художествени ценности; Душата / вътрешният свят на личността и нейният тъмен, недостъпен, тайнствено отдалечен от човешкия поглед живот са единствената заслужаваща си реалност; Преминаване на границите на разума, на сетивното, с цел да се спечели цялостният човек; Необходимост да се противодейства по драстичен начин върху обезценяването на езика, случило се чрез творчеството на предходниците; Търсене на нов поетически език, език на безусловната свобода на духа и на въображението, език, чиято функция не е комуникативна, а креативна – създаване на нов свят, реструктуриране на света; Отричане от традицията и реда в полза на експеримента и откривателството във формата и езика / бягство от конвенциите и шаблоните, стремеж към неочакваната образна провокация / шок от необичайния израз, и др. под. 16. Примерен отговор: За модернистите цялостта на човека е разрушена, той се състои от противоречиви фрагменти, от изменчиви състояния и преживявания. Разумът / умозрението не му дава цялост, нито разбиране за света – той вижда и изживява себе си като захвърлен в руините на битието / съществуването, в отломките на морала, в бездните на порока и злото. Основните състояния, в които пребивава модернистичният човек, са покрусата, самотата сред тълпата, меланхолията, досадата, умората от живота, съзнанието за непостижимостта на идеалите. 17. А – 2; Б – 3; В – 1; Г – 4. 18. Примерни отговори: В литературата – Йоханес Бехер, Франц Кафка, Гео Милев. В изобразителното изкуство – Марк Шагал, Макс Ернст, Василий Кандински, Паул Клее. 19. Примерни отговори: В литературата – Андре Брьотон, Гийом Аполинер, Пол Елюар. В изобразителното изкуство – Макс Ернст, Салвадор Дали, Рене Магрит. 20. Примерен отговор: Думите са от статията на Бодлер „Художник на модерния живот“, където „модерно“ се появява със значение, което изразява спецификата на появили се нови художествени форми и нов светоглед. Модерният творец, според Бодлер, търси навсякъде преходната, мимолетната красота на настоящия живот. Модернизъмът се вглежда, търси изменчивото и убегливото / изплъзващото се в сегашния, живеещия „тук и сега“ свят. Често странен, буен, краен, но винаги поетичен, модерният творец, модерният художник постига сливане на точното със смътното, на конкретното, сетивното с неосезаемото и неназовимото – с трепетите, вълненията на другия свят, на другото битие – живота на неговата душа, на нейните необятни дълбочини и простори. В този смисъл модернизъмът, улавяйки различните конкретни реалности, в които съществува днешният, преходният / мимолетният живот, постига и другата страна на изкуството – „вечното и неизменното“, душата на човека като единствената валидна реалност, единствената неизменна и вечна същност.